

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z powództwa J.K. i P.K.

z przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 22czerwca 2023 r.,

w przedmiocie wniosku i oświadczenia SSN Jacka Widły o wyłączenie od orzekania w sprawie I CSK 4220/22,

stwierdza swoją niewłaściwość i wniosek zgodnie z właściwością przekazuje do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z 19 kwietnia 2023 r. Prezes Izby Cywilnej Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym przekazał wniosek SSN Jacka Widły z 18 kwietnia 2023 r. Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, wraz z aktami sprawy celem nadania mu dalszego biegu.

We wniosku z 18 kwietnia 2023 r. SSN Jacek Widło na podstawie art. 51 k.p.c., stosując odpowiednio art. 48-49 k.p.c. zwrócił się o wyłączenie go od orzekania w sprawie oznaczonej sygn. akt I CSK 4220/22, wskazując, że wniosek złożył z uwagi na treść wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 8 listopada 2021 r., (Dolińska-Ficek, Ozimek, 49868/19 i 57511/19), która w jego ocenie powoduje poważne ryzyko traktowania

orzeczenia wydanego w takiej sytuacji jak w warunkach nieważności postępowania oraz ryzyko powstania roszczeń odszkodowawczych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1093, dalej: „u.s.n.”) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że w oświadczeniu i wniosku SSN Jacka Widły brak jest okoliczności, które mogłyby przemawiać za rozpoznaniem tegoż wniosku w trybie art. 26 § 2 u.s.n. Nie zawiera on bowiem jakiegokolwiek treści związanej z brakiem niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. W takiej zaś sytuacji, wniosek SSN Jacka Widły winien być rozpoznany w trybie art. 52 § 1 k.p.c., stosownie do którego, o wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy.

Ponadto na przeszkodzie rozpoznania wniosku SSN Jacka Widły w trybie art. 26 § 2 u.s.n. stoi wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21R orzekający w pkt 4, że przyjmując i utrzymując w mocy art. 26 §§ 2 i 4-6 i art. 82 §§ 2-5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, jak również art. 10 tej ustawy, przekazujące do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności

sądu lub braku niezawisłości sędziego, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych, jak również na mocy art. 267 TFUE i zasady pierwszeństwa prawa Unii.

Sąd Najwyższy, w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 8 stycznia 2020 r., sygn. akt I NOZP 3/19, mającej moc zasady prawnej, przypomniał, że podstawą funkcjonowania Unii Europejskiej jest wzajemne zaufanie państw członkowskich, w szczególności przez przestrzeganie prawa UE. Z tego względu, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) – Państwa Członkowskie zapewniają na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii oraz podejmują w tym celu środki służące zapewnieniu wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. Realizacji celów Unii służyć ma system sądowniczy, na który składa się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądy państw członkowskich. Zapewnienie jednolitego stosowania prawa Unii na całym jej obszarze wymaga ścisłej współpracy TSUE oraz sądów państw członkowskich. Jej ramy wyznacza procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Urz.UE 2016 C 202, s. 1, dalej: „TFUE”), która, ustanawiając dialog między sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami Państw Członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, skuteczności i autonomii.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż każdy sąd krajowy, w tym Sąd Najwyższy, działający w ramach swojej właściwości, ma jako organ państwa członkowskiego obowiązek, zgodnie z zasadą współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 TUE, stosować w całości podlegające bezpośredniemu stosowaniu prawo Unii i zapewnić ochronę uprawnień wynikających z tego prawa dla jednostek.

Treść wyroku TSUE oraz jego uzasadnienia prowadzi do konstatacji, że w odniesieniu do Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zakwestionowano jej wyłączną właściwość w sprawach wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu,

przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Nie ulega zatem wątpliwości, że rozpoznawanie wniosków i oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, w tym również obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, ma się odbywać na zasadach ogólnych według właściwości wynikającej z właściwych przepisów proceduralnych.

Wskazać też należy, że w orzecznictwie zarówno Trybunału Sprawiedliwości, jak i Sądu Najwyższego wskazuje się, że w przypadku stwierdzenia sprzeczności między przepisem prawa krajowego a przepisem prawa UE, rolą sądu krajowego jest w pierwszej kolejności podjęcie próby prounijnej wykładni przepisu prawa krajowego. Obowiązek prounijnej wykładni niezgodnego z prawem unijnym przepisu sięga tak daleko, że sąd krajowy może pominąć przepis prawa krajowego i w jego miejsce zastosować inny przepis prawa krajowego, który będzie zgodny z prawem UE lub którego wykładnia taką zgodność pozwoli uzyskać. Jeżeli natomiast sąd krajowy nie może zinterpretować przepisu prawa krajowego w sposób zgodny z prawem UE lub nie znajdzie w krajowym systemie prawnym innego przepisu, który mógłby zastępczo stanowić podstawę prawną dla rozstrzygnięcia sprawy w sposób zgodny z prawem unijnym, należy rozważyć kwestię odmowy zastosowania przepisu prawa krajowego (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 24 stycznia 2012 r. w sprawie C-282/10 Dominguez, wyrok Sądu Najwyższego z 19 października 2012 r., III SK 3/12).

Z tych wszystkich względów należało uznać, że Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest właściwa do rozpoznania wniosku SSN Jacka Widły.

W powyższych okolicznościach, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. w zw. z art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 52 § 1 k.p.c. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał wniosek Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej zgodnie z właściwością.

P.S.

[ł.n]

